

Kubánská otázka

Květen 2017

Fidel Castro

- Vláda od roku 1959, teprve nedávno předal funkce bratrovi
- Poměrně tvrdý komunistický režim, do konce studené války se opíral o SSSR
- Konec studené války – ztráta odbytí, nedostatek surovin, ztráta podpory SSSR, hledání nových partnerů
- Též omezení mezinárodních aktivit

Kubánský režim

- Není neměnný, naopak v minulosti dokázal několikrát schopnost transformace
- V čele nestojí marxistická ideologie, ale centrální etatismus – role státu ve společnosti

Castriſmo

- Režim utvářený Fidelem Castrem
- Nacionalismus domácí/latinskoamerický
- Populismus a indoktrinace davů
- Vymezování se proti imperialistickým státům – nutnost pokračování revoluce
- Represe
- Komunismus

Zásadní instituce

- Komunistická strana
- Masové organizace – odbory a další organizace podporované státem
- Armáda

Post-totalitarismus

- Termín Linze a Stepana
- Po nástupu Raúla Castra k moci
- Ekonomické a společenské změny
- Přejít od charismatického vůdcovství k byrokratické politice
- Více pragmatismu, méně ideologie

USA a Kuba

- nepřátelské vztahy od vyvlastnění amerického majetku na Kubě – zavedeno embargo
- Kubánská krize – Kuba předpolím SSSR
- Po konci studené války USA ještě přitvrdily – absence protihráče, ideologický posun směrem k ochraně LP, kubánská lobby v USA
- 1992 - Toricelli Law
- 1996 – Helms-Burton Act

Helms-Burton Act

- Američtí občané by mohli žalovat společnosti využívající na Kubě vyvlastněného majetku
- Ostrá reakce EU a Mexika
- Měla dokonce řešit WTO
- Nakonec dojednáno na bilaterální bázi

EU a Kuba

- Pozice EU do značné míry ovlivněna Španělskem
- Od roku 1996 vztahy definovány společným postojem Rady
- Na přelomu tisíciletí poměrné sblížení – Kuba měla i přistoupit ke Cotonou
- Zlom po zatčení více než 70 disidentů v roce 2003

Vztahy po roce 2003

- Duben 2003 – černé jaro
- Castro – EU je „malý gang“ a „přísluhovač fašistických imperialistů“
- Ze strany EU značné přitvrzení.
- Po výměně vlády v Madridu opět oteplení vztahů i přes odpor některých států včetně ČR
- Návrat k politice dialogu
- Od roku 2014 oteplování a vzájemné rozhovory
- V roce 2012 podepsána dohoda o vzájemném dialogu a spolupráci
- 2016 podepsána dohoda o „dialogu a spolupráci“

Hospodářská situace

- Za komunistické éry propad hospodářství
- Největším obchodním partnerem EU (Španělsko a Holandsko)
- Závislost na rozvojové pomoci
- Závislost na remitencích
- Stát zaměstnává 85% lidí

ČR a Kuba

- Velký vliv Havla na přítomnost ochrany LP v zahraniční politice ČR
- Osobní vztah s některými kubánskými disidenty
- Rezoluce v rámci OSN kritizující stav LP na Kubě
- Zatčení Pilipa a Bubeníka
- Vyhoštění Schwarzenberga
- Kauza Kázecký
- V současné době oteplování vztahů – znovuotevření velvyslanectví, ministerské cesty 2017
- Otázka kubánského dluhu

Mezinárodní výbor pro demokracii na Kubě

- Založen z iniciativy Havla
- Další výrazné osobnosti – Aznar, Albright
- Podpora projektu Varela
- Sídlem Praha

Projekt Varela

- Vznik v roce 2002
- Čelní představitel Oswaldo Payá Sardinias
- Iniciování petice za propuštění politických vězňů, diskuze o změnách – přes 10.000 podpisů
- Splněn zákonný požadavek na počet podpisů, nic se nekonalo – následovaly represe

Kubánská opozice

- Existuje dlouhodobě, ale slabá
- Systém proti ní aktivně bojuje
- Je vzdálená od běžných občanů, ti jsou pasivní či se bojí zapojit
- Až na Varelu nedostatečná organizace
- Zvenčí spíše symbolická podpora – Sacharovova cena pro Oswalda Payá, Dámy v bílém a Guillerma Fariñase
- V roce 2011 rozsáhlé propouštění, ale disidenti mizí z Kuby
- Dnes spíše systematická šikana než dlouhodobé vězení

Ekonomické změny

- Umožněno soukromé podnikání na Kubě, i když za složitých podmínek
- Jen některé profese
- Vláda vše výrazně kontroluje
- Obsazování klíčových míst ekonomiky proponenty režimu

Spojenci Kuby

- Dříve především Chávez a jeho bolívarský režim
– nyní Venezuela ve špatném stavu
- Hospodářské vazby na Čínu a Írán

Kuba a USA pod Obamou

- Obama – uvolňování napětí – symbolické potřesení rukou
- Zmírňování omezení cest na Kubu
- Diskuze o zrušení embarga
- V roce 2016 návštěva ostrova
- 75 procent Američanů oteplování podporovalo, dokonce i 2/3 amerických Kubánců

Trump a Kuba?

- V rámci předvolební kampaně byl ochoten spolupracovat
- Po volbách naznačení přitvrzení přístupu
- Pro tvrdší linii je například Marco Rubio

Gerontokracie?

- Evidentní nedostatek mladých tváří v kubánské politice
- Felipe Perez Roque – mladý kádr, 10 let ministr zahraničí – na základě odposlechů v roce 2009 sestřelen
- Bruno Rodríguez a Marino Murillo – padesátníci, ale nechtěli vystupovat z řady

Miguel Díaz-Canel

- Castrův nástupce
- Prošel si různé posty ve straně
- Byl ministrem školství, viceprezidentem
- Raúl Castro bude pravděpodobně minimálně do 2021 prvním tajemníkem PCC
- Kapitalismus nemá na Kubě místo...

Výzvy

- Změna v ekonomické oblasti - pokračování
- Předání moci druhé generaci
- Udržení podpory obyvatelstva
- Nejpravděpodobnějším scénářem je pomalá tranzice